

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЕФЕКТИВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

Галайко Андрій Миронович
аспірант

Львівський національний університет імені Івана Франка

вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна

e-mail: andriy.galayko.12@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-0569-3032

Стаття присвячена визначенню напрямів удосконалення управління грошовими коштами державних сільськогосподарських компаній. Дослідження розпочато з визначення актуальності та необхідності пошуку шляхів удосконалення управління грошовими ресурсами державних суб'єктів господарювання в сільському господарстві. За результатами проведеного дослідження встановлено такі напрями вдосконалення управління фінансовими ресурсами державних сільськогосподарських підприємств, а саме: неупереджений і вчасний аналіз фінансових результатів; оптимізація структури продукції; дотримання комплексно-системного підходу при управлінні грошовими коштами; вдосконалення фінансового планування і бюджетування; раціональне управління основними фондами і оборотними засобами; врахування резервів зменшення собівартості продукції; застосування раціональної системи управління фінансовими потоками; делегування функцій бухгалтерського і фінансового управління державних сільськогосподарських підприємств невеликих розмірів консалтинговим фірмам; максимальне узгодження функціонування фінансової та організаційної структур; підвищення фінансового потенціалу шляхом підвищення прибутку і платоспроможності; планування надходжень грошових коштів, першочергових платежів, бюджетів підрозділів підприємства; ведення платіжних календарів; щоденний розподіл фінансових ресурсів, котрі надійшли за заздалегідь визначеними пріоритетами; складання планів руху грошових коштів за підрозділами підприємства.

У статті визначено збитковість державних сільськогосподарських підприємств як основну їх проблему. У дослідженні було запропоновано усунення збитковості державних компаній в сільському господарстві у випадку реалізації державної сільськогосподарської продукції нижче точки беззбитковості та у випадку падіння цін на цю продукцію. У подальших дослідженнях необхідно визначити напрями підвищення прибутковості державних сільськогосподарських підприємств без виробничої диверсифікації.

Ключові слова: державне сільськогосподарське підприємство, фінансові ресурси, управління, напрями вдосконалення, сільське господарство.

JEL Classification: Q140; G3; M210.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ ФИНАНСОВЫМИ РЕСУРСАМИ КАК ПРЕДПОСЫЛКА ЭФФЕКТИВНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ГОСУДАРСТВЕННЫХ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ

Галайко Андрей Миронович
аспирант

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина

e-mail: andriy.galayko.12@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-0569-3032

Статья посвящена определению направлений усовершенствования управления денежными средствами государственных сельскохозяйственных компаний. Исследование начато с определения актуальности и необходимости поиска путей усовершенствования управления

денежными ресурсами государственных субъектов хозяйствования в сельском хозяйстве. По результатам проведенного исследования установлены такие направления совершенствования управления финансовыми ресурсами государственных сельскохозяйственных предприятий, а именно: непредвзятый и своевременный анализ финансовых результатов; оптимизация структуры продукции; соблюдение комплексно-системного подхода при управлении денежными средствами; совершенствование финансового планирования и бюджетирования; рациональное управления основными фондами и оборотными средствами; учет резервов уменьшения себестоимости продукции; применение рациональной системы управления финансовыми потоками; делегирование функций бухгалтерского и финансового управления государственных сельскохозяйственных предприятий небольших размеров консалтинговым фирмам; максимальное согласование функционирования финансовой и организационной структур; повышение финансового потенциала путем повышения прибыли и платежеспособности; планирование поступлений денежных средств, первоочередных платежей, бюджетов подразделений предприятия; ведение платежных календарей; ежедневное распределение финансовых ресурсов, которые поступили за заранее определенными приоритетами; составление планов движения денежных средств по подразделениям предприятия.

В статье убыточность государственных сельскохозяйственных предприятий определена как основная их проблема. В исследовании было предложено устранение убыточности государственных компаний в сельском хозяйстве в случае реализации государственной сельскохозяйственной продукции ниже точки безубыточности и в случае падения цен на эту продукцию. В последующих исследованиях необходимо определить направления повышения прибыльности государственных сельскохозяйственных предприятий без производственной диверсификации.

Ключевые слова: государственное сельскохозяйственное предприятие, финансовые ресурсы, управление, направления совершенствования, сельское хозяйство.

JEL Classification: Q140; G3; M210.

IMPROVEMENT OF MANAGEMENT OF FINANCIAL RESOURCES AS PRECONDITION OF EFFECTIVE ACTIVITY OF STATE AGRICULTURAL ENTERPRISES

Andrii Halaiko

Postgraduate Student

Ivan Franko National University of Lviv

1, Universytetska St., Lviv, 79000, Ukraine, Ukraine

e-mail: andriy.galayko.12@ukr.net

ORCID ID: 0000-0002-0569-3032

The article deals with the determination of directions of improvement of management of the cash funds of the state agricultural companies. The research is started with determination of relevance and necessity of finding ways to improve management of the cash funds of the state economic entities in agriculture. According to conducted research, the following directions of improvement of management the financial resources of the state agricultural enterprises are established: impartial and timely analysis of financial results; optimization of products structure; adherence of complex-system approach in the management of the cash funds; improvement of financial planning and budgeting; rational management by fixed assets and by working capital; taking into account reserves of reducing of cost of the products; application rational system of the management of financial flows; delegating functions of book-keeping and financial management of small state agricultural enterprises to consulting firms; maximal harmonization of functioning of financial and organizational structure; increase financial potential by increasing profit and solvency; planning cash receipts, priority payments, budget subdivisions of the enterprise, conducting payment calendars; daily distribution of the financial resources which arrived according to beforehand determined priorities, drafting plans of move of cash funds per by subdivisions of the enterprise.

The article determines the unprofitability of the state agricultural enterprises as their main problem. The research proposes to eliminate unprofitability of the state companies in the agriculture under conditions of selling of the state agricultural products below of break-even point and in case of falling prices for these products. In further research, it is necessary to determine the ways of profitability increase of the state agricultural enterprises without production diversification.

Keywords: State Agricultural Enterprise, Financial Resources, Management, Directions of

Improvement, Agriculture.

JEL Classification: Q140; G3; M210.

Постановка проблеми. Управління фінансовими ресурсами державних сільськогосподарських підприємств має важливе і актуальне значення, тому що воно являється процесом перерозподілу коштів в підрозділах і між підрозділами цих суб'єктів господарювання і від нього залежить ефективність їх діяльності. Цей перерозподіл відбувається у відповідності до умов господарювання, які в свою чергу залежать від динаміки ринкового середовища. У цій роботі буде зроблено акцент на напрямках вдосконалення управління грошовими ресурсами державних сільськогосподарських виробників. Також будуть наведені рекомендації щодо рентабельної реалізації державної сільськогосподарської продукції.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням вдосконалення управління грошовими ресурсами в економічній літературі приділяється значна увага. Доцільно виокремити ефективну роботу таких вчених в галузі економічних знань: О. М. Байрак, М. Березнянський, А. І. Бровко, О. О. Гетьман, Т. В. Дудкіна, О. Є. Данилевська-Жугунісова, О. В. Зленко, М. М. Кальченко, Я. В. Колеснік, О. О. Кундицький, Н. В. Лагодієнко, Н. Г. Маслак, В. О. Мірошніченко, А. В. Недільська, Н. Рєзнік, Ю. В. Фоврій, А. В. Харіна, Д. П. Христюк, О. А. Чепіга, Н. С. Чопко та багато інших. Однак, попри численні дослідження напрямів вдосконалення управління фінансовими ресурсами державних сільськогосподарських підприємств, необхідно узагальнити і систематизувати ці напрями вдосконалення і сформулювати практичні рекомендації, які дадуть можливість державним сільськогосподарським виробникам отримувати прибутковість від реалізації їхньої продукції.

Метою дослідження є визначення напрямів удосконалення управління грошовими коштами державних сільськогосподарських виробників.

Основні результати дослідження. На сьогодні, в зв'язку із значним дефіцитом грошових коштів, невеликою здатністю державних суб'єктів господарювання до самофінансування, зменшення частки кредитів банківських установ в джерелах фінансування державних сільгоспвиробників проблема формування джерел фінансування і пошуку інвестиційних ресурсів є першочерговим завданням, тому що їх наявність є визначальним чинником економічного росту. Тому постає питання раціоналізації управління грошовими ресурсами, яка є основою ефективної діяльності будь-якого суб'єкта господарювання (Бровко & Фоврій, 2016, с. 23).

Неупереджений і вчасний аналіз фінансових результатів сприяє зростанню ефективності функціонування державних сільськогосподарських компаній, ефективному і найбільш доцільному використанню основних фондів, матеріальних, фінансових та трудових ресурсів, уникненню додаткових витрат. А одержані результати аналізу формують об'єктивні умови для зростання результативності управлінських рішень, а також одержання аргументованої аналітичної і облікової інформації для прогнозування та планування фінансових результатів (Христюк, 2017, с. 602).

Важливим резервом збільшення прибутковості державних сільськогосподарських підприємств є оптимізація структури продукції, тобто збільшення частки таких видів товарної продукції, котрі приносять більший прибуток суб'єкту господарювання (Христюк, 2017, с. 602).

Під час управління грошовими коштами державних сільськогосподарських підприємств слід дотримуватися комплексно-системного підходу, який дасть змогу суб'єктам господарювання комплексно і систематично здійснювати політику джерел формування і використання грошових коштів з ціллю максимального отримання прибутку за мінімального ризику. Для досягнення цілі управління слід створити інформаційну базу управління, здійснити аналіз стану грошових коштів і виявити їх потребу, створити оптимальну структуру грошових коштів, спланувати розподіл грошових ресурсів і провести ефективне їх використання (Байрак, 2013, с. 195).

В процесі управління фінансовими ризиками необхідно враховувати загальні правила прийняття рішень при відповідних умовах: ризикувати можна тільки в межах власного капіталу; не можна ризикувати залученими коштами; потрібно зважувати можливі негативні наслідки ризику; потрібно паралельно здійснювати розгляд інших альтернатив з нижчим ризиком (Бровко & Чепіга, 2015).

Механізм фінансового планування діяльності суб'єктів господарювання повинен бути побудований на таких принципах, як: от: фінансового співвідношення термінів, платоспроможності, рентабельності капіталовкладень, збалансованості ризиків, пристосування до потреб ринку, максимальної рентабельності. При дотриманні вище наведених принципів фінансове планування на фірмі дає можливість найповніше відображати та найефективніше забезпечувати проведення усіх форм фінансових відносин; здійснювати координування зусиль усіх підрозділів компанії для

забезпечення її ефективного розвитку; перетворити стратегічні цілі розвитку компанії у систему конкретних планових завдань; сформулювати потрібну документальну базу внутрішнього контролю фінансової діяльності суб'єкта господарювання; сформулювати потрібну інформаційну базу для суб'єктів фінансових відносин, котрі забезпечують зовнішнє фінансування фірми (Гетьман & Дудкіна, 2015, с. 204).

При впровадженні бюджетування державні суб'єкти господарювання повинні враховувати певні негативні моменти, а саме: належну маркетингову інформацію, незадовільну статистичну базу даних (нестійкість макроекономічних показників), невисокий рівень кваліфікації персоналу (Данилевська-Жутунісова, 2016, с. 239–240).

Підвищенню ефективності використання фінансових ресурсів державних сільськогосподарських виробників буде сприяти раціональне використання обігових засобів, ефективне управління виробничими запасами, управління основними фондами та нематеріальними активами, організація та управління фінансовою стійкістю (Зленко, 2013, с. 163).

Ефективність управління грошовими коштами можна підвищувати зменшенням строку оборотності та підвищенням рентабельності за рахунок зменшення витрат та збільшення виторгу. Прискорення оборотності оборотних коштів не потребує капітальних витрат та зумовлює зростання розмірів виробництва і продажу продукції. Прискорення оборотності оборотних коштів є першочерговим завданням та важливим напрямом зростання ефективності використання грошових ресурсів державних сільгосп підприємств в сучасних умовах та досягається наступними напрямками:

1. На етапі формування виробничих запасів – запровадження економічно обґрунтованих норм запасу; наближення поставальників комплектуючих виробів, напівфабрикатів і сировини до споживачів; масштабне використання прямих довгострокових зв'язків; збільшення складської системи матеріально-технічного забезпечення і оптової торгівлі обладнанням і матеріалами; комплексна автоматизація та механізація вантажно-розвантажувальних робіт на складах.

2. На етапі незавершеного виробництва – прискорення науково-технічного прогресу (запровадження прогресивної технології та техніки, особливо маловідходної та безвідходної, роботизованих комплексів, роторних ліній і хімізація виробництва); розвиток уніфікації і стандартизації; удосконалення форм компанії промислового виробництва; застосування дешевших конструкційних матеріалів; удосконалення системи

економічних стимулів; економічне використання паливно-енергетичних та сировинних ресурсів; підвищення питомої ваги продукції, котра користується збільшеним попитом.

3. На етапі обігу – наближення споживачів до виробників; удосконалення системи розрахунків; зростання обсягу проданої продукції внаслідок виконання замовлень за прямими зв'язками, довготермінового виробництва продукції (Зленко, 2013, с. 163).

Одним із способів економії обігового капіталу, а отже зростання його оборотності є вдосконалення управління запасами, котрих можна віднести до іншого шляху підвищення ефективності використання грошових ресурсів. Інший напрям прискорення оборотності обігового капіталу полягає в зниженні розрахунків із дебіторами. На рівень дебіторської заборгованості впливає багато факторів, як-от: вид продукції, об'єм ринку, рівень насиченості ринку деякою продукцією, прийнята у фірмах система розрахунків. Керування дебіторською заборгованістю передбачає контроль за оборотністю коштів в розрахунках. Третій шлях зниження витрат з обігового капіталу полягає у кращому використанні фінансових ресурсів. У такий спосіб з позиції теорії інвестування грошові ресурси являють собою одним із окремих випадків інвестування у товарно-матеріальні цінності. Тому до них використовуються загальні вимоги. По-перше, необхідний базовий запас фінансових ресурсів для здійснення поточних розрахунків. По-друге, необхідні певні грошові ресурси для покриття непередбачених витрат. По-третє, необхідно мати певний обсяг вільних фінансових ресурсів для забезпечення прогнозованого або можливого розширення масштабів діяльності (Зленко, 2013, с. 163).

Державним суб'єктам господарювання, котрі планують витрати на виробництво і продаж сільськогосподарської продукції потрібно враховувати резерви зменшення її собівартості, до котрих належать: покращення використання основних виробничих фондів і підвищення в зв'язку із цим виробництва продукції на кожну гривню основних фондів; раціональне використання матеріально-сировинних ресурсів, палива, енергії і зниження витрат на одиницю продукції без зменшення її вартості; зниження витрат живої праці на одиницю продукції на підставі науково-технічного прогресу; зниження витрат на продаж продукції за рахунок вдосконалення форм її реалізації; зниження витрат від безгосподарності і браку, усунення непродуктивних витрат; економія у адміністративно-управлінській сфері на основі раціоналізації управлінського апарату суб'єкта господарювання (Кальченко, 2013, с. 134).

Для ефективного управління фінансовими потоками державні сільськогосподарські підприємства повинні застосовувати відповідну систему, яка має охоплювати такі елементи, як-от: облік руху фінансових активів, фінансовий аналіз, проведення планування фінансових потоків, здійснення прогнозування стратегії використання фінансових потоків, прийняття управлінських рішень з метою оптимізації фінансових потоків, контроль за раціональністю використання фінансів суб'єктів господарювання. Для формування дієвої системи управління фінансовими потоками виникає необхідність детального планування, розроблення і дотримання цілісної системи управління цими потоками (Лагодієнко, 2014, с. 62).

З метою вдосконалення фінансового менеджменту суб'єкта господарювання в цілому і управління власним капіталом, зокрема, сільгоспідприємствам невеликих розмірів та таких, котрі не мають багаточисельної бухгалтерської, економічної і фінансової служб повинні делегувати функції бухгалтерського і фінансового управління консалтинговим фірмам. Така практика є значною мірою поширеною в розвинутих державах, що дає можливість концентрувати зусилля на зростанні ефективності виробництва (Недільська, 2012, с. 309).

Ефективність управління грошовими коштами залежить від процесу управління. Управління повинна здійснювати фінансова структура, котра взаємопов'язана із організаційною. Оптимальним повинен бути варіант максимального узгодження функціонування фінансової і організаційної структур (Маслак, 2016).

Найефективніший спосіб управління фінансами державних сільськогосподарських виробників передбачає наступні заходи:

1. Планування надходжень фінансових ресурсів та першочергових платежів, планування бюджетів підрозділів суб'єкта господарювання, що дає змогу більш обґрунтовано здійснювати розподіл грошових ресурсів і аналіз виконання бюджетів підрозділів.

2. Ведення платіжних календарів-планів, щоденний розподіл грошових коштів, котрі надійшли за заздалегідь визначеними пріоритетами.

3. Освоєння комплексного фінансового планування, складання планів руху фінансових ресурсів за підрозділами компанії або окремими проектами, планів прибутків та збитків, планового балансу. Здійснення аналізу відхилень, формування і прийняття коригуючих рішень (Резнік & Березнянський, 2010, с. 487).

З ціллю забезпечення ефективного управління грошовими коштами на фірмі повинна розроблятися спеціальна фінансова політика, котра направлена на залучення

власних грошових коштів з різних джерел відповідно до потреб її розвитку в майбутньому періоді. Для процвітання державний сільськогосподарський виробник повинен правильно визначати головні цілі управління, формувати і використовувати грошові кошти, виявляти головні джерела формування капіталу і визначати наслідки їх зміни для фінансової стійкості суб'єкта господарювання, визначати фінансові і договірні обмеження розпоряджатися нерозподіленим та поточним (чистим) прибутком (Бровко & Фоврій, 2016, с. 25).

Для підвищення фінансового потенціалу державних аграрних компаній шляхом поліпшення їх фінансування необхідно вирішити такі основні завдання, як-от: розширити асортимент грошових коштів фірми; підвищити дохідну частину бюджету компанії; оптимізувати витрати суб'єкта господарювання. Також резервом зростання фінансового потенціалу державних аграрних суб'єктів господарювання має бути впровадження шляхів підвищення їх платоспроможності. Підвищити платоспроможність можна шляхом регулярного здійснення фінансовим менеджером заходів з ліквідації причин та факторів зменшення платоспроможності, а також сприяти зростанню ліквідності активів (Мірошніченко, 2017, с. 24–27).

Фінансовий потенціал державних аграрних суб'єктів підприємництва зменшується через негативну динаміку дебіторської заборгованості. Тому платоспроможність необхідно підвищувати шляхом рефінансування дебіторської заборгованості, що буде стимулювати зростання фінансового потенціалу. З-поміж інших резервів підвищення фінансового потенціалу державних сільгоспвиробників є зростання прибутку. Найбільш ефективними напрямками підвищення прибутку є, наприклад: управління фінансовими ресурсами, бюджетний контроль, фінансовий аналіз проектів та управління прибутком. Не менш важливим є залучення інвестицій в діяльність державного сільськогосподарського підприємства, що буде сприяти підвищенню його фінансового потенціалу. Проектне фінансування буде сприяти залученню інвестицій, зокрема іноземних в фінансування державних аграрних суб'єктів підприємницької діяльності (Мірошніченко, 2017, с. 27).

Ефективність діяльності державних суб'єктів господарювання залежить від зовнішнього середовища, тобто від тих сил, котрі чинять дію на них. Також ефективність функціонування державних аграрних суб'єктів підприємництва залежить від внутрішніх факторів. Тому при управлінні фінансовими ресурсами державних сільськогосподарських підприємств необхідно враховувати наступні чинники, як-от: макроекономічні, фінансові,

податкові, цінові, технічні, виробничі, природні, інноваційні, екологічні, збутові, структурні та соціально-демографічні (Кундицький & Чопко, 2012, с. 54–56).

Головною проблемою державних сільськогосподарських підприємств являється те, що більшість з них має збиткову реалізацію своєї продукції. Збитковість підприємство може отримувати з двох причин. Це зниження обсягу реалізованої продукції та зменшення цін. Підприємство отримує збиток при реалізації продукції нижче точки беззбитковості. Також може бути ситуація коли на ринку продають продукцію багато товаровиробників і відбувається зниження ціни на відповідну продукцію. В такому випадку на підприємстві може виникнути ситуація, коли зниження ціни відбувається настільки, що воно не може повернути витрачені фінансові ресурси, що були вкладені у виробництво.

На нашу думку, вирішити проблему збитковості державних сільськогосподарських підприємств можна шляхом переорієнтування їхнього виробництва на іншу продукцію, яка приносить прибутковість. Якщо суб'єкт господарювання реалізував продукцію нижче точки беззбитковості, то він повинен частково переорієнтувати своє виробництво на іншу продукцію. Таким чином фірма повинна перестати виробляти продукцію, яка була реалізована нижче точки беззбитковості поки вона не буде повністю реалізована в наступних періодах діяльності. В подальшому компанія може виробляти таку продукцію в обсягах, які продавалися на ринку і паралельно виробляти іншу продукцію, яка краще реалізовується на ринку. У такий спосіб державний суб'єкт підприємницької діяльності може здійснювати виробництво в таких масштабах, які були раніше, проте з більш різноманітною продукцією. Такий підхід можна застосувати до тих суб'єктів господарювання, які виробляють продукцію, яка швидко не псується. Якщо підприємство виробляє продукцію, що швидко псується, і реалізувало її нижче точки беззбитковості, то в наступних періодах діяльності воно має виробляти такий обсяг продукції, який реалізовується на ринку, а

збитки, що були понесені внаслідок нереалізованої продукції можуть покритися за рахунок отриманої прибутковості від реалізації іншої продукції. Коли компанія одержала збитки внаслідок зниження цін на продукцію, то вона повинна переорієнтувати своє виробництво на іншу продукцію, яка буде рентабельно продаватися. При цьому збитки вона може покрити за рахунок прибутковості, котра отримана від продажу нової продукції.

Висновки. На сучасному етапі економічного розвитку все більш важливого значення набуває пошук напрямів удосконалення управління фінансовими ресурсами державних сільськогосподарських підприємств. Проаналізовано такі основні напрями вдосконалення управління грошовими ресурсами державних сільськогосподарських суб'єктів підприємницької діяльності, як-от: неупереджений і вчасний аналіз фінансових результатів, оптимізація структури продукції, дотримання комплексно-системного підходу до управління коштами, створення інформаційної бази управління, здійснення аналізу стану грошових ресурсів і виявлення їх потреби, створення оптимальної структури фінансових ресурсів, планування грошових коштів і проведення ефективного їх використання, вдосконалення фінансового планування і бюджетування, поліпшення управління фінансовими потоками, зменшення терміну оборотності грошових коштів, ефективного використання оборотних засобів, ведення платіжних календарів, підвищення фінансового потенціалу суб'єкта господарювання, врахування резервів зниження собівартості.

Окрім вище наведених шляхів поліпшення управління грошовими коштами державних сільськогосподарських виробників, розроблено стратегію управління фінансовими ресурсами у випадку отримання збитковості внаслідок зниження цін та внаслідок реалізації продукції нижче точки беззбитковості.

Перспективами подальших досліджень є визначення напрямів підвищення прибутковості державних сільськогосподарських підприємств без виробничої диверсифікації.

Література

1. Бровко Л. І., Фоврій Ю. В. Проблеми формування фінансових ресурсів сільськогосподарських підприємств в сучасних умовах. *Молодий вчений*. 2016. № 1(1). С. 23–25.
2. Христюк Д. П. Аналіз фінансових результатів діяльності сільськогосподарських підприємств. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 15. С. 600–603.
3. Байрак О. М. Теоретичні аспекти управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. *Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва*. 2013. Вип. 83. С. 189–196.
4. Бровко Л. І., Чепіга О. А. Фінансове прогнозування в системі фінансового забезпечення сільськогосподарського підприємства. *Ефективна економіка*. 2015. № 11. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?or=1&z=4520> (дата звернення: 10.04.2019).
5. Гетьман О. О., Дудкіна Т. В. Обґрунтування вибору методів фінансового планування для сільськогосподарських підприємств. *Таврійський науковий вісник*. 2015. № 90. С. 202–209.

6. Данилевська-Жугунісова О. Є. Аналіз бюджетування в системі фінансового планування аграрних підприємств. *Науковий вісник НУБіП України. Серія: Економіка, аграрний менеджмент, бізнес*. 2016. № 244. С. 236–242.
7. Зленко О. В. Теоретичні засади управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств. *Економіка та управління АПК*. 2013. Вип. 10. С. 162–167.
8. Кальченко М. М. Основи забезпечення фінансової діяльності сільськогосподарських підприємств. *Наукові праці Полтавської державної аграрної академії. Серія: Економічні науки*. 2013. Т. 2. Вип. 7. С. 129–136.
9. Лагодієнко Н. В. Управління фінансовими потоками аграрного підприємства. *Економічний аналіз*. 2014. Т. 18. № 3. С. 60–64.
10. Недільська Л. В. Стан та шляхи удосконалення фінансового менеджменту сільськогосподарських підприємств. *Вісник Житомирського національного агроєкологічного університету*. 2012. № 1(2). С. 303–311.
11. Маслак Н. Г. Формування системи управління фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств України. Теорія, методологія, практика розвитку економіки та фінансів в умовах економічних зрушень : Міжнародна науково-практична інтернет-конференція, 21-22 лип. 2016р. Дніпро, 2016. URL: http://repo.snau.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4973/1/Маслак%20Н.Г.%20Формування%20системи%20управління%20фінресурсами%20сільськогосподарських%20підприємств%20України_Тези.pdf (дата звернення: 10.04.2019).
12. Рєзнік Н., Березнянський М. Управління фінансами на сільськогосподарських підприємствах. *Економічний аналіз*. 2010. Вип. 6. С. 485–488.
13. Мірошніченко В. О. Резерви посилення фінансового потенціалу аграрних підприємств. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія : Міжнародні економічні відносини та світове господарство*. 2017. Вип. 12(2). С. 24–28.
14. Кундицький О. О., Чопко Н. С. Чинники розвитку підприємств аграрного сектора України. *Економіка и управление*. 2012. № 6. С. 54–58.

References

1. Brovko, L. I. and Fovrii, Yu. V. (2016). Problems of formation of financial resources of agricultural enterprises in modern conditions. *Young scientist*, 1(1), 23–25. (in Ukrainian)
2. Khrystiuk, D. P. (2017). Analysis of financial results of activity of agricultural enterprises. *Global and national problems of economics*, 15, 600–603. (in Ukrainian)
3. Bairak, O. M. (2013). Theoretical aspects of management of financial resources of agricultural enterprises. *Collected Works of Uman National University of Horticulture*, 83, 189–196. (in Ukrainian)
4. Brovko, L. I., & Chepiha, O. A. (2015). Financial forecasting in system of financial providing of agricultural enterprise. *Efektivna ekonomika*, 11. Retrieved from <http://www.economy.nayka.com.ua/index.php?op=1&z=4520>. (in Ukrainian)
5. Hetman, O. O., & Dudkina, T. V. (2015). Justification of choice of methods of financial planning for agricultural enterprises. *Taurian Scientific Bulletin*, 90, 202–209. (in Ukrainian)
6. Danylevska-Zhuhunisova, O. Ye. (2016). Analysis of budgeting in system of financial planning of agrarian enterprises. *Naukovyi visnyk NUBiP Ukrainy. Serii: Ekonomika, ahrarnyi menedzhment, biznes*, 244, 236–242. (in Ukrainian)
7. Zlenko, O. V. (2013). Theoretical principles of management of financial resources of agricultural enterprises. *Economics and Management AIC*, 10, 162–167. (in Ukrainian)
8. Kalchenko, M. M. (2013). Fundamentals of providing of financial activity of agricultural enterprises. *Naukovi pratsi Poltavskoi derzhavnoi ahrarnoi akademii. Serii: Ekonomichni nauky*, 2(7), 129–136. (in Ukrainian)
9. Lahodiienko, N. V. (2014). Management of financial flows of agrarian enterprise. *Ekonomichnyy analiz*, 18(3), 60–64. (in Ukrainian)
10. Nedilska, L. V. (2012). Status and ways of improvement of financial management of agricultural enterprises. *Visnyk Zhytomyrskoho natsionalnoho ahroekolohichnoho universytetu*, 1(2), 303–311. (in Ukrainian)
11. Maslak, N. H. (2016). Formation of system of management of financial resources of agricultural enterprises of Ukraine. *Theory, methodology, practice of development of economy and finance in the conditions of economic shifts* : International scientific and practical internet conference. Retrieved from http://repo.snau.edu.ua:8080/bitstream/123456789/4973/1/Маслак%20Н.Г.%20Формування%20системи%20управління%20фінресурсами%20сільськогосподарських%20підприємств%20України_Тези.pdf. (in Ukrainian)
12. Rieznik, N., & Bereznianskyi, M. (2010). Management of finances on agricultural enterprises. *Ekonomichnyy analiz*, 6, 485–488. (in Ukrainian)
13. Miroschnichenko, V. O. (2017). Reserves of aggrandizement of financial potential of agrarian enterprises. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Mizhnarodni ekonomichni vidnosyny ta svitove hospodarstvo*, 12(2), 24–28. (in Ukrainian)
14. Kundytskyi, O. O., & Chopko, N. S. (2012). Factors of development of enterprises of agrarian sector of Ukraine. *Ekonomika i upravlenie*, 6, 54–58. (in Ukrainian)